

Projektowanie efektywnych algorytmów

Algorytmy wykorzystujące metody
poszukiwania lokalnego

Kacper Góral 263973

1. Wstęp

W tym eksperymencie zostały przebadane czas działania oraz dokładność wybranych algorytmów rozwiązujących asymetryczny problem komiwojażera (ang. *asymmetric travelling salesperson problem*). Polega on na znalezieniu minimalnego cyklu Hamiltona w pełnym grafie ważonym, czyli znalezieniu ścieżki w grafie zaczynającej i kończącej się w tym samym wierzchołku, która przechodzi przez każdy inny wierzchołek dokładnie raz. Asymetryczność problemu oznacza że waga krawędzi AB może być inna niż krawędzi BA.

2. Opis użytych algorytmów

W przeprowadzonym eksperymencie problem komiwojażera próbowano za pomocą algorytmu tabu search. Jego złożoność obliczeniowa znajduje się poniżej.

Algorytm	Złożoność
Tabu search	$O(n^2)$

Tabela 1 Złożoność obliczeniowa algorytmu

2.1. Tabu search

Algorytm tabu search polega na iteracyjnym ulepszeniu losowo wygenerowanego rozwiązania za pomocą wykonywania najlepszych kroków w danym momencie oraz dodawanie kolejnych wykonanych kroków na listę tabu czyli listę ruchów niedozwolonych. Ma ona na celu uniknięcie minimum lokalnego i ciągle podążanie ku minimum globalnemu. Działanie algorytmu zostało przedstawione na następującym przykładzie (zostaną prześledzone pierwsze dwie iteracje

Założmy że dany jest graf o 4 wierzchołkach $\{1,2,3,4\}$ i macierzy incydencji $c = \begin{pmatrix} 0 & 2 & 9 & 10 \\ 1 & 0 & 6 & 4 \\ 15 & 7 & 0 & 8 \\ 6 & 3 & 12 & 0 \end{pmatrix}$.

Niech naszym początkowym rozwiązaniem będzie 1-2-3-4-1 o koszcie 22.

- 1. Iteracja – lista tabu jest pusta a dostępne ruchy to (2,3)[czyli zamiana drugiego miejsca z trzecim](2,4) oraz (3,4). Te ruchy spowodowałyby powstanie rozwiązań o kosztach kolejno 26, 30 i 33. Wybieramy ruch (2,3) ponieważ generuje on rozwiązanie o najmniejszym koszcie. Ruch stosujemy na obecnym rozwiązaniu oraz wpisujemy go na listę tabu.
- 2. Iteracja – obecne rozwiązanie to 1-3-2-4-1, najlepszy koszt to 22 a lista tabu zawiera ruch (2,3). Dostępne ruchy to (2,4) oraz (3,4) ponieważ ruch (2,3) znajduje się na liście tabu. Ruchy generują kolejno koszty 32 i 24. Wybieramy ruch (3,4) ponieważ generuje on rozwiązanie o najmniejszym koszcie. Ruch stosujemy na obecnym rozwiązaniu oraz wpisujemy go na listę tabu.

Kolejne iteracje algorytmu są przeprowadzane analogicznie.

2.1.1. Opis implementacji

Główna część algorytmu znajduje się w metodzie *solve()*. W tej funkcji zostaje zainicjalizowane początkowe losowe rozwiązanie problemu a także główna pętla. W pętli zostaje znaleziony oraz zastosowany najlepszy możliwy ruch a następnie zostaje dodany do listy tabu. Drugą istotną metodą

jest *findBestMove* która znajduje najlepszy ruch, który w danym momencie nie jest na liście tabu. Kluczowymi strukturami są obiekt *graph* klasy *map* który przechowuje macierz incydencji zadanego grafu, tablica *tabuList* przechowująca zabronione ruchy oraz tablica *bestSolution* przechowująca najlepszą znalezioną ścieżkę.

3. Plan eksperymentu

Ze względu na właściwości algorytmu, eksperyment został podzielony na dwie części: badanie zależności czasu wykonania algorytmu od ilości wierzchołków, oraz badanie wpływu ilości iteracji oraz wielkości listy tabu na dokładność otrzymywanych wyników.

3.1. Zależność czasu wykonania od wielkości grafu

W tej części eksperymentu został przebadany wpływ wielkości grafu na długość wykonania algorytmu. Zostały przebadane następujące wielkości grafu: 10,20,30,40,50,60,70,80, 90 i 100. Dla każdej ilości wierzchołków zostało wygenerowane 25 losowych grafów dla których następnie zastosowano algorytm tabu search o parametrach wielkość listy tabu = 25 oraz ilość iteracji = 1000 w celu rozwiązania problemu komiwojażera. Następnie czasy dla wszystkich grafów o danej ilości wierzchołków były uśredniane. Grafy były generowane poprzez przypisywanie losowych wartości w zakresie $0-(2^{30}-2)$ dla poszczególnych komórek w macierzy incydencji grafu. Niemożliwym ścieżkom zostały przypisane wartości $2^{30}-1$. Do pomiaru czasu została wykorzystana funkcja *QueryPerformanceCounter*.

3.2. Zależność dokładności wyników od parametrów algorytmu

W tej części eksperymentu został przebadany wpływ wielkości listy tabu oraz liczby iteracji na dokładność wyniku uzyskiwanego za pomocą algorytmu. Zostały przebadane następujące wartości parametrów:

- Wielkość listy tabu: 50,100,150,200
- Ilość iteracji: 500,1000, 2000, 5000, 10000, 20000

Zestawy parametrów zostały przetestowane na następujących plikach zawierających grafy o znanym minimalnym koszcie cyklu Hamiltona: *ftv33.atsp*, *ftv44.atsp*, *ftv55.atsp*, *ftv64.atsp*, *ftv70.atsp*. Dla każdej kombinacji parametrów i plików zostało wygenerowane 10 instancji na których zastosowano algorytm tabu search. Następnie zostało obliczone odchylenie od najlepszej ścieżki w procentach. Na koniec odchylenie zostało uśrednione dla wszystkich 10 instancji.

4. Wyniki

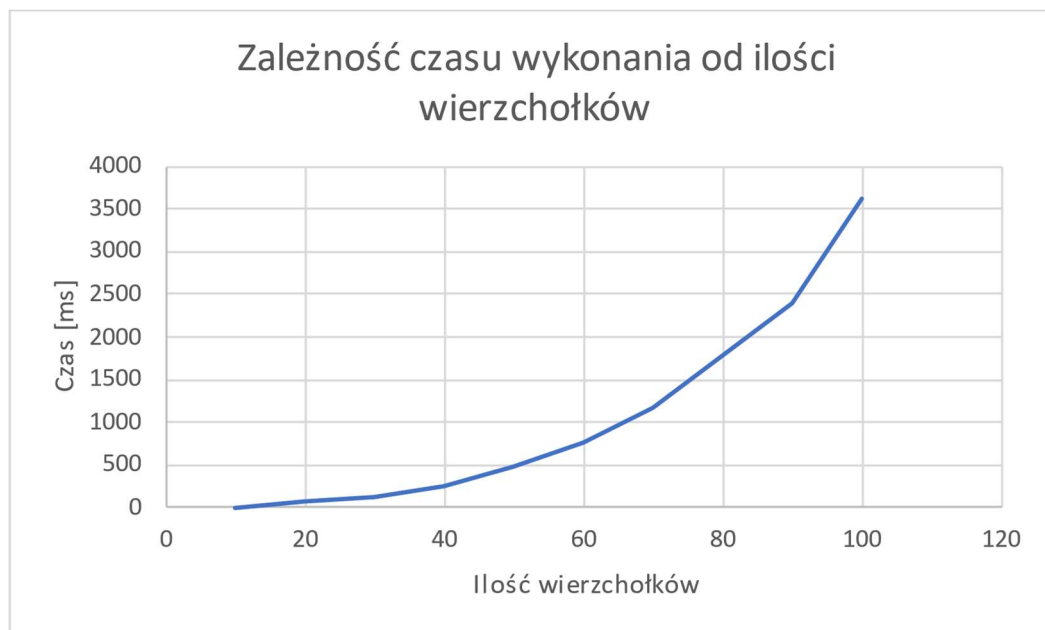
4.1. Pomiary czasu

Wyniki pomiarów czasu przedstawiają poniższe tabela i wykres:

Ilość wierzchołków	Czas [ms]
10	5.70553
20	75.325

30	127.124
40	255.252
50	492.029
60	772.694
70	1162.15
80	1778.94
90	2407.48
100	3633.75

Tabela 2 Wyniki pomiarów

Wykres 1 Zależność czasu wykonania od ilości wierzchołków

4.2. Pomiarы dokładności

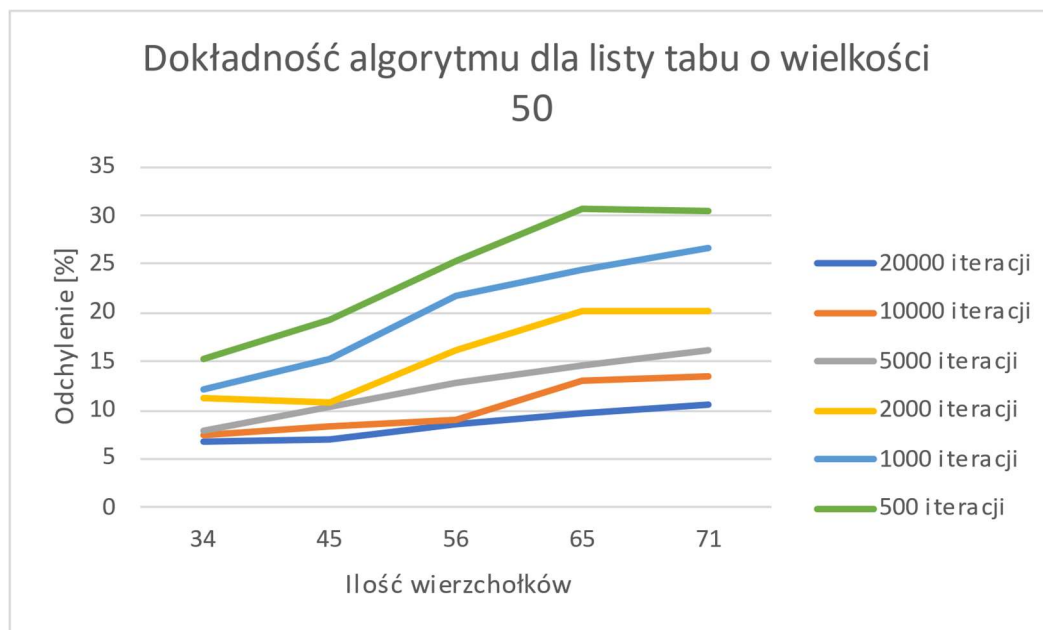
Ilość wierzchołków	Długość listy tabu	Ilość iteracji	Średnie odchylenie od prawidłowej wartości [%]
34.00	50.00	500.00	15.3655
34.00	50.00	1000.00	12.1462
34.00	50.00	2000.00	11.2053
34.00	50.00	5000.00	7.93157
34.00	50.00	10000.00	7.4028
34.00	50.00	20000.00	6.80404
34.00	100.00	500.00	17.1617
34.00	100.00	1000.00	18.0171
34.00	100.00	2000.00	14.0746
34.00	100.00	5000.00	12.4728

Ilość wierzchołków	Długość listy tabu	Ilość iteracji	Średnie odchylenie od prawidłowej wartości [%]
34.00	100.00	10000.00	9.42457
34.00	100.00	20000.00	9.29238
34.00	150.00	500.00	19.1213
34.00	150.00	1000.00	20.7854
34.00	150.00	2000.00	18.8258
34.00	150.00	5000.00	15.2177
34.00	150.00	10000.00	15.2955
34.00	150.00	20000.00	13.2737
34.00	200.00	500.00	25.2877
34.00	200.00	1000.00	25.6765
34.00	200.00	2000.00	20.8476
34.00	200.00	5000.00	18.6003
34.00	200.00	10000.00	16.2442
34.00	200.00	20000.00	14.4635
34.00	300.00	500.00	35.1711
34.00	300.00	1000.00	27.6594
34.00	300.00	2000.00	27.1851
34.00	300.00	5000.00	24.7045
34.00	300.00	10000.00	22.8538
34.00	300.00	20000.00	20.07
45.00	50.00	500.00	19.2374
45.00	50.00	1000.00	15.2945
45.00	50.00	2000.00	10.8617
45.00	50.00	5000.00	10.3038
45.00	50.00	10000.00	8.2827
45.00	50.00	20000.00	6.98078
45.00	100.00	500.00	19.969
45.00	100.00	1000.00	18.6671
45.00	100.00	2000.00	14.8419
45.00	100.00	5000.00	13.3292
45.00	100.00	10000.00	12.5976
45.00	100.00	20000.00	11.5561
45.00	150.00	500.00	26.119
45.00	150.00	1000.00	21.1903
45.00	150.00	2000.00	18.8159
45.00	150.00	5000.00	15.8401
45.00	150.00	10000.00	13.8252
45.00	150.00	20000.00	13.9306
45.00	200.00	500.00	25.6355

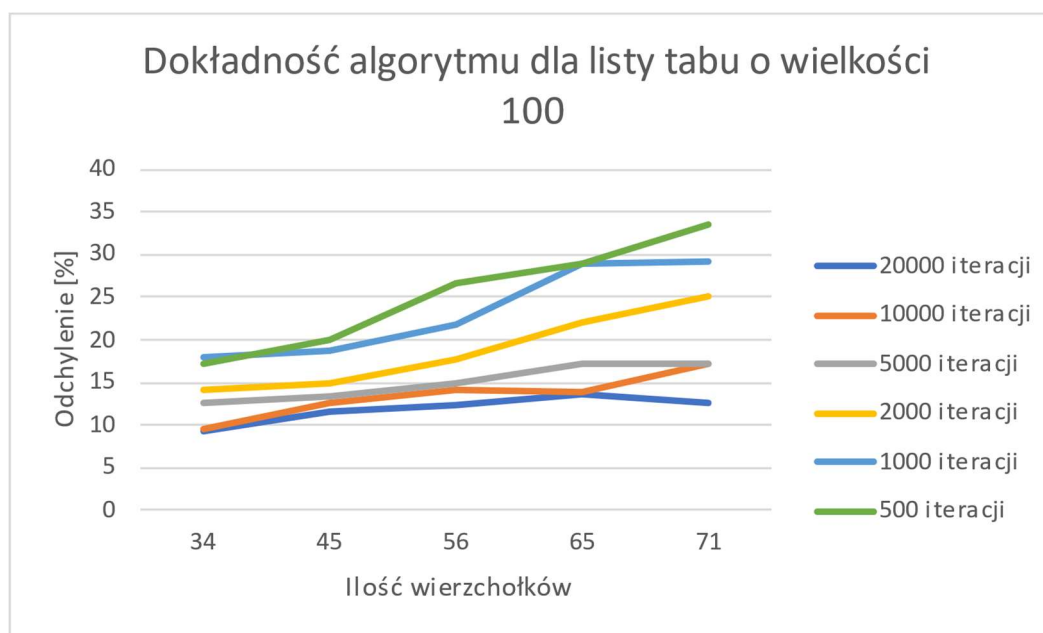
Ilość wierzchołków	Długość listy tabu	Ilość iteracji	Średnie odchylenie od prawidłowej wartości [%]
45.00	200.00	1000.00	23.2362
45.00	200.00	2000.00	19.9814
45.00	200.00	5000.00	16.8196
45.00	200.00	10000.00	15.9454
45.00	200.00	20000.00	15.6913
45.00	300.00	500.00	31.1097
45.00	300.00	1000.00	29.8946
45.00	300.00	2000.00	23.4036
45.00	300.00	5000.00	22.2381
45.00	300.00	10000.00	21.1903
45.00	300.00	20000.00	17.6255
56.00	50.00	500.00	25.3483
56.00	50.00	1000.00	21.847
56.00	50.00	2000.00	16.2189
56.00	50.00	5000.00	12.8794
56.00	50.00	10000.00	9.04229
56.00	50.00	20000.00	8.62562
56.00	100.00	500.00	26.592
56.00	100.00	1000.00	21.6791
56.00	100.00	2000.00	17.7861
56.00	100.00	5000.00	14.7886
56.00	100.00	10000.00	14.0299
56.00	100.00	20000.00	12.3072
56.00	150.00	500.00	33.6754
56.00	150.00	1000.00	26.2313
56.00	150.00	2000.00	23.4142
56.00	150.00	5000.00	17.699
56.00	150.00	10000.00	14.9129
56.00	150.00	20000.00	15.2177
56.00	200.00	500.00	30.1182
56.00	200.00	1000.00	31.2997
56.00	200.00	2000.00	24.546
56.00	200.00	5000.00	21.5299
56.00	200.00	10000.00	20.9142
56.00	200.00	20000.00	16.8781
56.00	300.00	500.00	37.5249
56.00	300.00	1000.00	31.1629
56.00	300.00	2000.00	27.3383
56.00	300.00	5000.00	24.8943

Ilość wierzchołków	Długość listy tabu	Ilość iteracji	Średnie odchylenie od prawidłowej wartości [%]
56.00	300.00	10000.00	24.2289
56.00	300.00	20000.00	22.2015
65.00	50.00	500.00	30.658
65.00	50.00	1000.00	24.5024
65.00	50.00	2000.00	20.1577
65.00	50.00	5000.00	14.5024
65.00	50.00	10000.00	12.9473
65.00	50.00	20000.00	9.59761
65.00	100.00	500.00	28.8635
65.00	100.00	1000.00	28.9179
65.00	100.00	2000.00	22.1588
65.00	100.00	5000.00	17.1941
65.00	100.00	10000.00	13.7466
65.00	100.00	20000.00	13.5726
65.00	150.00	500.00	35.28
65.00	150.00	1000.00	29.8749
65.00	150.00	2000.00	25.5737
65.00	150.00	5000.00	22.5884
65.00	150.00	10000.00	18.3089
65.00	150.00	20000.00	16.8407
65.00	200.00	500.00	34.4481
65.00	200.00	1000.00	32.4089
65.00	200.00	2000.00	27.2811
65.00	200.00	5000.00	23.3551
65.00	200.00	10000.00	21.3105
65.00	200.00	20000.00	19.4671
65.00	300.00	500.00	37.4497
65.00	300.00	1000.00	33.1376
65.00	300.00	2000.00	32.2349
65.00	300.00	5000.00	26.6993
65.00	300.00	10000.00	25.6335
65.00	300.00	20000.00	22.9962
71.00	50.00	500.00	30.441
71.00	50.00	1000.00	26.718
71.00	50.00	2000.00	20.159
71.00	50.00	5000.00	16.1641
71.00	50.00	10000.00	13.5128
71.00	50.00	20000.00	10.5692
71.00	100.00	500.00	33.6

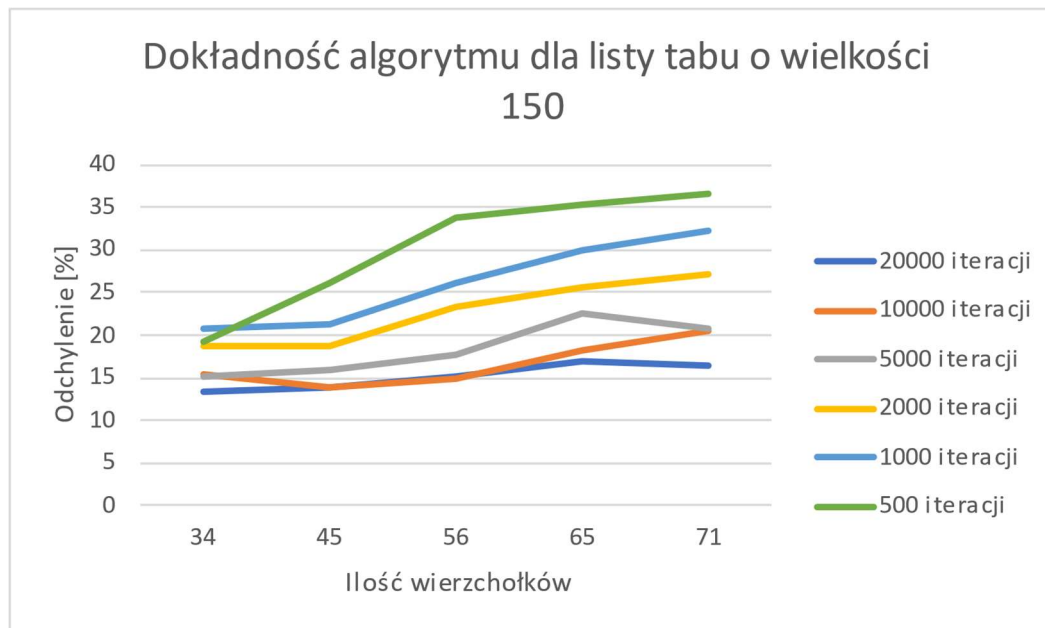
Ilość wierzchołków	Długość listy tabu	Ilość iteracji	Średnie odchylenie od prawidłowej wartości [%]
71.00	100.00	1000.00	29.2615
71.00	100.00	2000.00	25.041
71.00	100.00	5000.00	17.1128
71.00	100.00	10000.00	17.3128
71.00	100.00	20000.00	12.5949
71.00	150.00	500.00	36.5795
71.00	150.00	1000.00	32.2051
71.00	150.00	2000.00	27.0615
71.00	150.00	5000.00	20.841
71.00	150.00	10000.00	20.4974
71.00	150.00	20000.00	16.4564
71.00	200.00	500.00	36.8974
71.00	200.00	1000.00	32.7333
71.00	200.00	2000.00	29.8308
71.00	200.00	5000.00	23.5897
71.00	200.00	10000.00	20.2821
71.00	200.00	20000.00	19.4974
71.00	300.00	500.00	43.9333
71.00	300.00	1000.00	34.9436
71.00	300.00	2000.00	29.7282
71.00	300.00	5000.00	29.0667
71.00	300.00	10000.00	26.7128
71.00	300.00	20000.00	21.9385

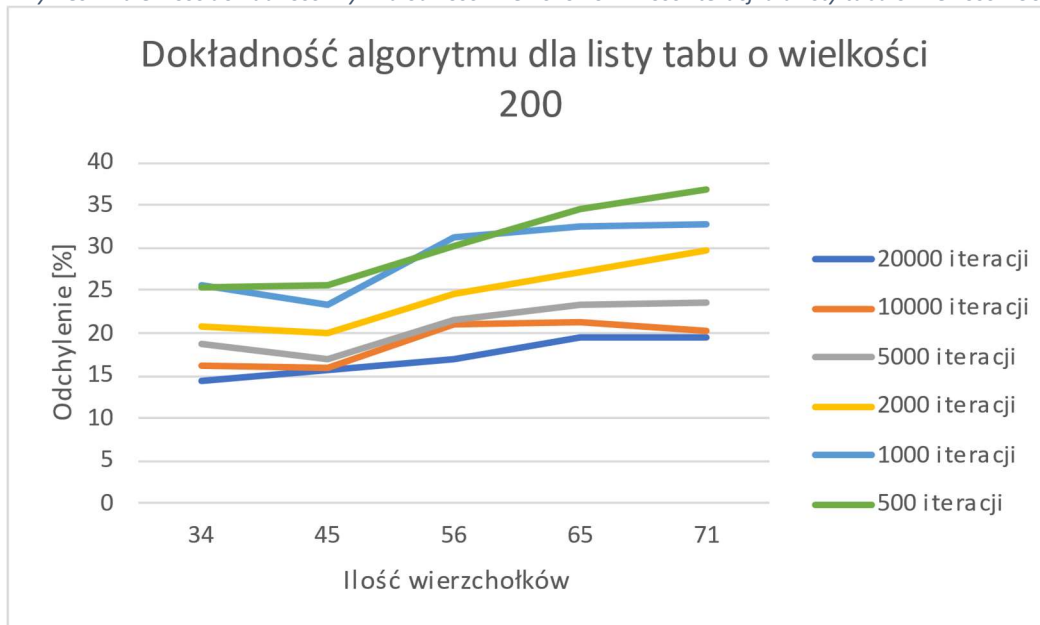
Wykres 2 Zależność dokładności wyniku od ilości wierzchołków i ilości iteracji dla listy tabu o wielkości 50

Wykres 3 Zależność dokładności wyniku od ilości wierzchołków i ilości iteracji dla listy tabu o wielkości 100

Wykres 4 Zależność dokładności wyniku od ilości wierzchołków i ilości iteracji dla listy tabu o wielkości 150

Wykres 5 Zależność dokładności wyniku od ilości wierzchołków i ilości iteracji dla listy tabu o wielkości 200

5. Wnioski

Algorytm tabu search posiada znacznie lepszą złożoność obliczeniową od algorytmów takich jak brute force lub algorytm Helda-Karpa. Dla 100 wierzchołków potrafił podać wynik po niecałych 4 sekundach, gdzie we wcześniej wspomnianych algorytmach niemożliwe było otrzymanie wyniku w rozsądnym czasie dla ilości wierzchołków oscylujących w okolicach 20. Ponadto trend wzrostu czasu wykonania algorytmu tabu search jest względnie korzystny ponieważ wynosi $O(n^2)$ w porównaniu do $O(n!)$ oraz $O(n^2 2^n)$ dla wcześniej wspomnianych algorytmów. Należy jednak pamiętać iż w celu osiągnięcia dosyć dokładnego wyniku czas ten znacząco się zwiększy ze względu na większą potrzebną liczbę iteracji oraz długość listy tabu. Pomimo tych czynników algorytm dostarcza takie wyniki w znacznie krótszym czasie niż wcześniej wspomniane algorytmy. Jednak w przeciwieństwie do nich algorytm tabu search nie dostarcza dokładnych wyników a jedynie ich przybliżenia, których dokładność jest zależna od

wielkości listy tabu oraz ilości iteracji. Z wykresów wynika, iż ilość iteracji prawie zawsze zwiększa dokładność algorytmu. Natomiast zwiększenie liczby tabu negatywnie wpływa na dokładność jeśli nie zostanie również zwiększona liczba iteracji. Optymalna relacja pomiędzy tymi parametrami zmienia się wraz ze wzrostem liczby wierzchołków grafu, ponieważ przy zwiększeniu ilości wierzchołków spada dokładność algorytmu.